

Хлопчик–раб. Саме так.
Сократ. Площа у чотири стопи створюється половиною довжини?

Хлопчик–раб. Так.

Сократ. А чи площа у вісім стіп є подвійним розміром першого і половиною другого? [6].

Хлопчик–раб. Таки так.

Сократ. Тобто, така площа [7] створюватиметься сторонами, більшими, аніж перша і меншими, [83d] аніж друга?

Хлопчик–раб. Так мені видається.

Сократ. Чудово: завжди говори те, що думаєш. Скажи–но мені, чи ця лінія має дві стопи, а ось та – чотири?

Хлопчик–раб. Так.

Сократ. Тоді лінія, що творить сторону восьми-стопної фігури, повинна бути більшою, аніж лінія двостопної і меншою, аніж чотиристопної?

Хлопчик–раб. Так повинно бути [83e].

Сократ. Спробуй тепер сказати, якою вона повинна бути.

Хлопчик–раб. Повинна мати три стопи.

Сократ. Тоді, якщо вона має мати три стопи, ми додамо половину до сторони [8] й отримаємо сторону в три стопи. Адже було дві стопи, додали одну; та й з іншою стороною робимо так само – було дві, додаємо одну. Так отримуємо фігуру, про яку ти говориш.

Хлопчик–раб. Так.

Сократ. Тож якщо одна сторона має три стопи й інша має три стопи, ціла фігура буде три рази по три?

Хлопчик–раб. Виходить, що так.

Сократ. А скільки становитиме три рази по три стопи?

Хлопчик–раб. Дев'ять.

Сократ. А скільки стіп мав подвоєний квадрат?

Хлопчик–раб. Вісім.

Сократ. Отже, із сторін, що мають по три стопи, не отримаємо фігури площею у вісім?

Хлопчик–раб. Очевидно, що ні.

Сократ. А з якої сторони ми її отримаємо? Спробуй сказати точніше [84a]. Якщо не хочеш рахувати, то покажи [9].

Хлопчик–раб. Але, присягаюся Зевсом, Сократе, я не знаю.

Сократ. Зауваж, Меноне, який поступ він уже зробив у пригадуванні. Спочатку він не знав, якою має бути сторона фігури у вісім стіп, та й тепер не знає. Але він думав, що знає і тому впевнено, без жодних труднощів відповідав, наче обізнаний. Але тепер він потрапив у халепу, [84b] і тому, не знаючи, навіть не задумується, що знає.

Менон. Правду говориш.

Примітки

1. Піндар, фрагмент 133.
2. Платон стверджував, що людина знає все, варто лише згадати.
3. Сократ рисує на піску чотириткутник.
4. Тим самим доводиться, що хлопчина не знає геометрії.
5. Тобто подвоєння попередньої двостопової лінії.
6. Тобто перший квадрат двостоповий, а другий – чотиристоповий (для кожної сторони).
7. Тобто площа у вісім стіп.
8. Тобто до сторони у дві стопи.
9. Тобто на рисунку.

Sodomora P., Doctor of Philosophy, Department of Philosophy, Lviv National Ivan Franko University (Ukraine, Lviv), pavlosodom@gmail.com

Nativism in the process of learning (translation of Plato's «Meno»)

The question of how we acquire knowledge is still in the center of discussions among scholars. Many of them are convinced that even language cannot be learned without preliminary basics. In Western philosophy the question of Nativism primarily was placed by Plato in his «Meno». This is where the philosopher primarily develops his doctrine of anamnesis, or reminiscence. According to this teaching, all we learn is only reminiscence of what in present in us before we actually learned in. This is the first Ukrainian translation of the aforementioned dialogue.

Keywords: argument, learning, reminiscence, knowledge.

* * *

УДК 231.01

Стрижачук Ф. В.,

кандидат наук в богослов'ї, доцент, старший науковий співробітник, Центр дослідження релігії НПУ ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ), tedandgalina@gmail.com, ORCID 0000–0002–3644–9382

ТРИНАРНА ІСТОРІЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ДЛЯ ДОКТРИНИ ПРО ТРИЦЬЮ ЮРГЕНА МОЛЬТМАНА

Богослов'я Юргена Мольтмана має одним із важливих джерел для формулювання доктрини про Трицю тринітарну історію Бога. Тринітарна історія Бога складається з трьох концентричних кіл з різними рівнями тринітарної концентрації: хрест Христа, історія Ісуса Христа і історія спасіння. Мольтман розвиває соціальну концепцію доктрини про Трицю. Він наголошує на суб'єктивності кожної божественної Особи в тринітарній історії.

Ключові слова: Триця, Юрген Мольтман, тринітарна історія, хрест Христа, історія спасіння, соціальна концепція Триці.

У ситуації плюралізму, фрагментарності, роздробленості та вузької спеціалізації богословського дискурсу у другій половині 20–го століття небагато богословів могли бути почутими на світовому рівні і привернути увагу широких мас населення. Юрген Мольтман та Вольфхарт Панненберг є саме тими богословами, хто створили богословський напрямок «Богослов'я Надії» і продовжили череду «гігантів богослов'я». У цій статті ми звернемося до тринітарного богослов'я Юргена Мольтмана. Юрген Мольтман (1926–) є відомим німецьким реформістським богословом. На протязі багатьох років він був професором систематичного богослов'я в Тюбінгенському університеті. Його часто називають богословом, якого найбільше читають. В 1964 році він привернув увагу публікацією монографії *Богослов'я Надії*, яка стала імпульсом для виникнення нового однойменного богословського напрямку [11]. Його подальший внесок в християнське богослов'я був не менш інноваційний. Тринітарне богослов'я тюбінгенський богослов розвинув у монографії *Триця та Царство* [12], *Розп'ятий Бог* [7] та інших роботах які стали вододілом в історії богослов'я 20–го століття. Разом з іншими сучасними богословами Мольтман робить наголос на важливості доктрини про Трицю у богослов'ї та практиці християнської церкви. Німецький богослов розвиває соціальну концепцію Триці, в якій підкреслюється триєдність Бога Отця, Бога Сина і Бога Святого Духа. Соціальна концепція доктрини про Трицю, яку розвиває Мольтман контрастує з психологічною концепцією Триці, яка в основному була поширена в західній богословській традиції.

У полеміці з західною богословською традицією в питанні доктрини про Трійцю німецький богослов займає сторону східного православного богослов'я. Він заявляє, що його тринітарне богослов'я вибудовується у відповідності з східною православною богословською традицією. Важливим елементом соціальної доктрини про Трійцю Мольтмана є концепція перихоретичної єдності божественних Осіб. Концепція перихореси запозичена Мольтманом з раннього богослов'я Східної церкви. У цій статті буде представлена тринітарна історія як джерело доктрини про Трійцю Юргена Мольтмана.

1. Тринітарна історія

В автобіографічній статті «Моя богословська кар'єра» Юрген Мольтман підсумовує своє богослов'я трьома фразами: «біблійна основа, есхатологічна спрямованість, політична відповідальність» [4, с. 182]. Основні мотиви тринітарного богослов'я тюбінгенського богослова «критика політичного монотеїзму», «богослов'я хреста Лютера проти богослов'я слави середньовіччя», «наголос на трьох Особах у Трійці проти наголосу на єдиній сутності у Трійці» є переважно негативними та критичними. Ці основні мотиви корелюються з трьома шляхами, якими він прийшов до тринітарного богослов'я, що були реальними подіями у його житті. Основні мотиви його тринітарного богослов'я головним чином є результатом політичної та соціальної чутливості німецького богослова і відповідають третій фразі – політична відповідальність. Проте конструктивна частина тринітарного богослов'я Мольтмана відповідає першій ключовій фразі – біблійна основа.

Відправним пунктом тринітарної герменевтики Мольтмана є біблійний наратив, який являє собою тринітарну історію. Проте не всі частини біблійного наративу мають однакову тринітарну вагомість. Рівні вагомості можуть бути названі рівнями тринітарної концентрації. За розумінням Мольтмана у біблійному наративі слід вирізняти три таких рівні: перший, подія хреста Христового, другий, історія Сина Божого, третій, вся тринітарна історія спасіння. У цій статті будуть розглянуті ці три рівні тринітарною концентрації як джерела тринітарного богослов'я.

2. Хрест Христа.

Традиційно християнські богослови говорять про значення хреста Христового в контексті доктрини про вилуплення [2, с. 113–121]. Мольтман навіть не використовує слово «випулення» і не розглядає традицію цієї доктрини. Мольтман не здійснює критичного аналізу богослов'я теологів, які грали ключову роль в формуванні доктрини вилуплення. Для Мольтмана хрест Христа не є лише христологічною або сотеріологічною подією, він є у першу чергу тринітарною подією. Розп'яття Христа надає нам найкращу перспективу для погляду у природу Бога. Розп'яття Ісуса дає нам найкращий кут зору у сутність Бога. Мольтман говорить: «Капітуляція Христа перед смертю богопокинутого відкриває таємницю хреста і з нею таємницю Самого Бога. Це є відкрита таємниця Трійці» [5, с. 95]. Розп'яття є подією між Богом і Богом, між Отцем і Сином у самій Їх божественності, а не між Богом і людством. З посеред оповідей про страждання Христа німецький богослов надає перевагу самій ранній оповіді, що міститься в Євангелії Марка. Особливу увагу Мольтмана привертає передсмертний вигук Христа на хресті: «Боже Мій, Боже

Мій, нащо Мене Ти покинув?» (Від Марка 15:34) [8, с. 29]. Це залишення в самотності на хресті слід розглядати як щось, що відбулося між Отцем і Сином і повинно виражатися в тринітарних термінах. Потім Мольтман витлумачує цей «передсмертний викрик» Христа і страждання Христа на хресті відповідно до богослов'я Павла «віддання Сина Отцем за безбожних і покинутих Богом людей» (Рим. 1:18, 8:31, 2 Кор. 5:21, Гал. 3:13) [7, с. 242]. Тут Мольтман використовує мову діалектичного дискурсу: «Ця подія містить у собі спільність між Отцем і Сином у розділенні, і розділення у спільності» [7, с. 244]. Цю «спільність у розділенні і розділення у спільності» Мольтман отожднює з Святим Духом, який виправдовує безбожних, наповнює покинутих любов'ю та воскрешає мертвих. Таким чином, з події хреста Христового походить Дух жертвовної любові, який підносить залишене людство. Хрест Христа для Мольтмана є «історією Бога» і центральною подією, котра відкриває Трійцю та динаміку тринітарного життя.

3. Історія Сина.

Ідея про те, що хрест Христа є відправним пунктом тринітарного богослов'я в основному набула розвитку в монографії *Розп'яттий Бог*. У книзі *Трійця та Царство*, Мольтман звертається до ширшого христологічного контексту – до історії Сина як джерела тринітарного богослов'я. Спочатку Мольтман полемізує з ліберальним поглядом, який вбачає протиріччя між посланням Нового Завіту та тринітарною догмою церкви. Він погоджується з Бартом, що церковна доктрина про Трійцю є коректною інтерпретацією одкровення Бога [12, с. 63]. Проте, Мольтман не погоджується з бартовим розумінням Трійці. У Барта суверенність Бога означає, що Бог є абсолютним суб'єктом. У цьому випадку фраза «Бог відкриває Себе як Господь» вказує на єдність відкриваючого, одкровення та явлення [1, с. 295]. Трійця стає троекратним повторенням одного суб'єкта. Мольтман критикує таку доктрину про Трійцю як монотеїстичну інтерпретацію Нового Завіту [12, с. 63]. Мольтман не погоджується з фразою «Бог відкриває Себе». Він говорить «згідно свідчення Нового Завіту, не Бог відкриває Себе, але Син є Той, Хто відкриває Отця (Мф. 11:27) і Отець є Той, Хто відкриває Сина (Гал. 1:16) [12, с. 63]. Так само Мольтман протестує проти фрази «Бог віддає Себе» тому що Новий Завіт говорить, що Бог Отець є Той, Хто «видав Його за всіх нас» (Рим. 8:32) і Син є Тим, Хто «видав за мене Самого Себе (Гал. 2:20). Мольтман розглядає Новий Завіт як наратив про взаємовідносини Сина з Отцем і Духом. Ісус є Тим, Хто відкриває Трійцю.

Історія Ісуса, за Мольтманом, може бути розділена на два вимірювання: історичне та есхатологічне [12, с. 65]. Історичне вимірювання тринітарною історії Сина включає хрещення, покликання, проповідь та служіння Ісуса. Особливе тринітарне значення приписується хрещенню. Месіанське покликання Ісуса мало місце під час хрещення. Ця подія розкрила унікальні відносини Отця і Сина у Духові Святим [13, с. 90].

Мольтман звертає увагу на те, що Ісус завжди звертається до Бога виключно як до «свого Отця», що вказує на особливі відносини синівства Ісуса з Своїм Отцем [12, с. 70]. Мольтман не обмежує свою аргументацію лише текстами з Євангелій, він також звертається до богослов'я Павла та Івана. Він показує,

що «формула послання» – «Бог посилає Свого Сина» має не лише христологічне значення, але також й тринітарне. У відданні Сина Бог диференціює Себе від Себе та віддає Себе. Це є тринітарною диференціацією в Богові. У монографії *Дух Життя* Мольтман робить наголос на ролі Духа Святого у житті Христа [10, с. 58]. З цієї перспективи він розглядає історію Сина як історію Христа з Духом. Ісус є Той, «Хто прийшов від Духа, водиться Духом, діє і служить у Духові та через Духа віддає Себе на смерть на Хресті» [10, с. 58]. Представляючи христологічну пневматологію, Мольтман робить наголос на її тринітарній структурі. Він показує, що «посилання Духа» є тринітарною подією (Івана 14–15). Джерелом походження Духа є Отець, але причиною пришествія Духа є Отець і Син [10, с. 70]. Таким чином, посилання Духа не є лише подвійна взаємна дія між Христом і Духом, це є потрібна дія Сина, Отця і Духа. Страждання Христа та Його розп'яття на хресті займають центральне місце в тринітарному богослов'ї Мольтмана.

Після розкриття тринітарного значення смерті Христа Мольтман переходить до есхатологічної історії Сина. Воскресіння Христа з мертвих і Його майбутнє у славі розглядаються Мольтманом як тринітарні есхатологічні події. Воскресіння Христа він розглядає через богослов'я апостола Павла як одкровення Сина. У воскресінні Христа Бог відкриває Свого Сина. Бог Отець садить на трон Ісуса як Сина Божого у силі. Це було здійснено за «Духом Святості» (Рим. 1:4) [12, с. 87]. Таким чином, Мольтман тлумачить воскресіння Христа не лише як подію між Отцем і Сином, але як тринітарну подію в яку залучений також Дух Святий.

Потім Мольтман звертається до 1 Коринтян 15:28: «А коли Йому все Він упокорить, тоді й Сам Син упокориться Тому, Хто все впокорив Йому, щоб Бог був у всьому все». Цей текст є дуже важливим для христологічної есхатології тому що він представляє есхатологічне майбутнє Христа як внутрішню тринітарну подію. Якщо Отець підносить Христа бути Господом, в кінці Христос завершить Своє правління і передасть Царство як завершений суверенітет Богу Отцю «щоб Бог був у всьому все» [6, с. 335]. Есхатологічна «передача Царства» Богом Сином Богу Отцю є безперечно подією всередині Трійці.

4. Історія як ціле.

Хрест Христа з якого тринітарна думка Мольтмана отримала свій початок та розвиток є центральною для його тринітарного богослов'я. Наступним кроком у розвитку тринітарного богослов'я є історія Сина, яку він розуміє як взаємне спілкування Ісуса з Отцем і Духом Святим. Проте, Мольтман не зупиняється тут, він іде далі та розвиває тринітарне богослов'я історії. Разом з Вольфхартом Паннінбергом [14, с. 15–95], Мольтман розуміє всеохоплююче ціле реальності як історію на відміну від неісторичного, субстанціалістського розуміння реальності класичною думкою, що бере початок від Аристотеля [15, с. 61]. Якщо у *Богослов'ї Надії* Мольтман описує історію як дистанцію між виголошенням обіцянки та виконанням обіцянки [11, с. 95–138], у тринітарному богослов'ї представленому у монографії *Трійця і Царство* історія розуміється як «відкрита, об'єднана єдність трьох божественних Осіб у Їх взаємних відносинах» [12, с. 157]. Важливо зауважити, що Мольтман дає визначення тринітарній історії в інклюзивістських термінах, а не в

ексклюзивістських. Божа тринітарна історія включає світ. Це історія, в якій три божественних Особи мають відношення одна до одної та до світу. Всі три Особи Трійці завжди задіяні в історії. У створенні світу Бог Отець як творчий ініціатор творіння створює небо та землю через Бога Сина, свій формотворчий початок, і в енергіях Святого Духа, своєму життєдайному початку [9, с. 98]. У боготіленні Син, визволитель поневоленого творіння посилається у світ Богом Отцем через Духа. В богослов'ї Мольтмана робиться особливий наголос на ролі Святого Духа. Деякі дослідники називають богослов'я Мольтмана «тринітарною пневматологією», в такий спосіб протиставляючи його «тринітарній христології» Карла Барта [15, с. 151–170]. Святий Дух прославляє Сина та Отця та провадить все творіння у вічну спільноту божественних Осіб [10, с. 309]. А. Дж. Конйерс вважає, що тринітарна історія Мольтмана має два напрямки: «посилання» і «прославлення» [3, с. 144]. Якщо на Трійцю дивитися з точки зору «посилання», тоді ролі божественних Осіб набувають наступного зразку: Бог Отець посилає, Бог Син є посланим і посилає і Бог Дух є завжди посланим. А з точки зору «прославлення», яка є есхатологічною, ролі божественних осіб змінюються: Дух Святий прославляє Отця і Сина, Син є прославлений і прославляє, Отець є прославлений. Таким чином, тринітарна історія розкриває активну і рецептивну суб'єктність трьох Осіб триєдиного Бога. Есхатологічне прославлення Трійці поєднується з історією спасіння світу. У цій широкій тринітарній історії Бога вся історія і все творіння приходять до єдності з Отцем, Сином і Духом Святим.

Таким чином, джерела тринітарної історії Мольтмана можуть бути зображені трьома концентричними колами. У центрі розміщується коло хреста Христового як джерело найбільш інтенсивної тринітарної концентрації. Наступним колом є історія Сина як джерело другого рівня тринітарної концентрації. І зовнішнє коло є вся історія світу, яка є тринітарною історією спасіння.

Висновки. Основне джерело тринітарного богослов'я Мольтмана знаходиться в історії спасіння, де він бачить божественні Особи, як разом діють для спасіння світу. В тринітарній історії спасіння Мольтман відкриває багато форм відносин між божественними Особами. Хрест Христа як центральна тринітарна подія, історія Ісуса Христа як основний наратив та тотальність історії спасіння розкривають багатство тринітарного життя Бога Отця, Бога Сина і Бога Духа Святого. Мольтман розвиває соціальну концепцію доктрини про Трійцю протиставляючи її психологічній тринітарній концепції. Він робить сильний наголос на суб'єктивності кожної божественної Особи. Він описує діло кожної божественної Особи в історії спасіння. Пліуральність божественних Осіб та суб'єктивність Отця, Сина та Святого Духа є очевидною з біблійної історії викупної діяльності триєдиного Бога.

Список використаних джерел

1. Barth, K., 1963. 'Church Dogmatics 1, 1', Edinburgh: T&T Clark, 503 p.
2. Braaten, C., 1976. 'A Trinitarian Theology of the Cross', *The Journal of Religion*, №56, p.113–121.
3. Conyers, A. 1988. 'God, Hope and History: Jurgen Moltmann and the Christian Concept of History', Macon: Mercer University Press, 244 p.

4. Moltmann, J., 1991. 'History and the Triune God: Contributions to Trinitarian Theology', New York: *Crossroad*, 204 p.
5. Moltmann, J., 1977. 'The Church in the Power of the Spirit: A contribution to Messianic Ecclesiology', New York: *Harper & Row*, 430 p.
6. Moltmann, J., 1996. 'The Coming of God: Christian Eschatology', London: *SCM Press*, 390 p.
7. Moltmann, J., 1972. 'The Crucified God: The Cross of Christ As the Foundation and Criticism of Christian Theology', London: *SCM Press*, 346 p.
8. Moltmann, J., 1972. 'The Crucified God: God and the Trinity Today', *Concilium*, №8, p.26–37.
9. Moltmann, J., 1985. 'God in Creation: An Ecological Doctrine of Creation', London: *SCM Press*, 365 p.
10. Moltmann, J., 1993. 'The Spirit of Life: A Universal Affirmation', Minneapolis: *Fortress Press*, 380 p.
11. Moltmann, J., 1964. 'Theology of Hope: On the Ground and Implications of a Christian Eschatology', London: *SCM*, 344 p.
12. Moltmann, J., 1993. 'The Trinity and the Kingdom: the Doctrine of God', Minneapolis: *Fortress Press*, 256 p.
13. Moltmann, J., 1990. 'The Way of Jesus Christ: Christology on Messianic Dimensions', London: *SCM Press*, 388 p.
14. Pannenberg, W., 1970. 'Basic Questions in Theology, vol.1', London: *SCM Press*, 238 p.
15. Wood, L., 2000. 'From Barth's Trinitarian Christology to Moltmann's Trinitarian Pneumatology', *The Asbury Theological Journal*, p.51–67.

Strizhachuk F. V., Ph.D. in theology, associate professor, senior researcher at the Center for Religion Studies of National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), tedandgalina@gmail.com, ORCID 0000-0002-3644-9382

Trinitarian history as a source for the doctrine of the Trinity of Jurgen Moltmann

The theology of Jürgen Moltmann has one of the most important sources for formulating the doctrine of the Trinity. It is the Trinitarian history of God. Trinitarian history of God consists of three concentric circles with different levels of Trinitarian concentration: the cross of Christ, the story of Jesus Christ and the history of salvation. Moltmann develops the social concept of the doctrine of the Trinity. He emphasizes the subjectivity of every divine Person in the Trinitarian history.

Keywords: Trinity, Jürgen Moltmann, Trinitarian history, cross of Christ, history of salvation, social concept of the Trinity.

УДК 141.319.8:37.015.31]063

Кобзева І. О.,

кандидат педагогічних наук, докторант
кафедри філософії, Харківський національний
педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди
(Україна, Харків), kobzeva0501@gmail.com,
ORCIDiD 0000-0001-8543-6599

Філософсько-антропологічні виміри калокагатії Середньовіччя

Аналізується і вивчається філософсько-антропологічні погляди про красу, прекрасне, благо і добро в епоху Середньовіччя, як змістовну складову грецької калокагатії. Акцентуються змістовні моменти цих понять, особливо краси, які становлять істинний їх сенс. Що саме ці поняття означали для середньовічної людини? Розглядається філософський світогляд таких мислителів Середньовіччя як бл. Августина, Діонісія Ареопажита (Псевдо-Діонісія), Фоми Аквінського. В цілому виявлено, що епоха Середньовіччя сформувала власне уявлення калокагатії, краси, прекрасного, добра і блага.

Ключові слова: калокагатія, краса, добро, прекрасне, Середньовіччя.

Глобальні перестройки в економіці, прискорення темпу пересування та комунікацій сучасного світу, загострюють проблеми людини. Завжди, у кожному суспільстві, коли держава більш стурбована відтворенням виробників та споживачів продуктів виробництва на

шкоду фізичному, духовному та моральному розвитку, губляться принципи гармонійного розвитку (фізичної та духовної краси) людини. У нескінченній гонитві за матеріальними благами ми втрачаємо душевні цінності. Що призводить до страждання всього соціуму, до стану невизначенності, хаотичності подальшого розвитку людства. І людині, в цих умовах, дуже складно зрозуміти значущість тих чи інших принципів. Тому зараз, як ніколи, дуже важливим стає Чехівський імператив «У людині все повинно бути прекрасне...», який постає як принцип калокагатії.

Людство авжди історично намагалося опанувати та зрозуміти такі категорії як: «краса», «тіло», «душа» та ін. У деяких релігійних концепціях або культурних практиках спостерігалися перекося в акцентуації тієї чи іншої з них. Наприклад античному світогляду був притаманний принцип калокагатії (від грецького kalos – прекрасний і agathos – добрий), основу його визначало переплетення досконалості тілесної та духовно-моральної в людині. А середньовічні аскети гнобили своє тіло в погоні за досягненням духовності, хоча Середньовіччя успадкувало від греків поняття калокагатії, яке поєднує в собі красу і добро [10, с. 31].

На початку свого зародження калокагатія була задумана як освітній ідеал і тому зосереджена на цілісності людини, що ідеалізується. Іншим шляхом глибокого розуміння калокагатії, є предствалення її в термінах онтології, де вона задумана теж як єдність краси і добра. Але в контексті нашого дослідження, нас найбільше цікавить саме філософсько-антропологічний підхід розгляду калокагатії, обумовлений специфікою багатьох видів діяльності, де головною дійовою особою є людина. Поняття краси завжди еволюціонувало в історії і мало свою специфіку філософського трактування для кожної культури.

Дослідження концепції калокагатії як ідеалу красивої та доброї людини Середньовіччя не є звичайним або легким, тому що важко відповісти на питання, що ж взагалі робить людину красивою і доброю, особливо якщо обидва аспекти повинні бути взаємопов'язані. Ці дії потребують теоретичного осмислення з урахуванням досвіду всього розвитку філософії і культури.

Мета статті: спираючись на досягнутий рівень в розробці поняття калокагатії у філософській думці, слід провести філософсько-антропологічний аналіз західноєвропейського середньовічного аспекту виявлення ідеалу калокагатії та вивчити її зміст на рівні філософської рефлексії.

Окремих досліджень на цю тему у сучасних філософів не існує. Але для осмислення поставленої проблеми, нам допомогли праці деяких вітчизняних філософів: Л. В. Черної, 2016; Р. М. Поліщука, 2018; О. А. Базалука, 2018, С. А. Крилової, 2012, 2013 та російських – Ю. К. Катуніної, 2016; Д. О. Квятковського, 2016. Серед європейських вчених питанням калокагатії займаються: Ірена Мартінкова, 2012, 2013; Умберто Еко, 2014; Хорхе Томас Гарсія, 2016. Серед російських вчених – Є. В. Нікітюк, 2017; О. А. Санженяков, 2013; серед вітчизняних – О. Д. Галазюк, 2013.

Сучасні вчені по-різному трактують калокагатію та прояви її в епоху Середньовіччя. Великий вплив на них мали ідеї блаженного Августина (Августин Аврелій) (354–430 pp.), Северина Боеція (480–524 pp.),